

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

Nr. 22/2024 05.07 2024

APROB,

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

KLAUS WERNER IOHANNIS

MEMORANDUM

De la: **Luminița-Teodora ODOBESCU, ministrul afacerilor externe**

Tema: Inițierea demersurilor procedurale în vederea aderării României la Tratatul de Prietenie și Cooperare în Asia de Sud-Est

I. Aderarea României la Tratatul de prietenie și cooperare din Asia de Sud-Est/ Treaty on Amity and Cooperation in South-East Asia (denumit în continuare „TAC”)

Aprofundarea relațiilor cu Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est/ASEAN și cu statele membre ale ASEAN (Brunei, Cambodgia, Filipine, Indonezia, Laos, Malaysia, Myanmar, Singapore, Thailanda, Vietnam) constituie un obiectiv de politică externă a României în Asia-Pacific, asumat la cel mai înalt nivel. Participarea Președintelui României la primul Summit UE-ASEAN, organizat în decembrie 2022 la Bruxelles, vizita de stat întreprinsă în martie 2023 de către șeful statului român la Singapore, vizita Prim-ministrului Vietnamului la București la 22 ianuarie 2024, precum și dialogul politico-diplomatic constant cu majoritatea statelor din regiune au confirmat angajamentul României pentru o implicare activă a țării noastre în raport cu organizația și statele membre. Din discuțiile diplomatice cu reprezentanții statelor ASEAN și

statele care au deținut președinția organizației, a rezultat că un pas necesar în direcția formalizării cooperării cu ASEAN este aderarea la TAC. Astfel, în cadrul forumurilor UE-ASEAN, România a exprimat în repetate rânduri intenția de a dezvolta parteneriate sectoriale cu statele ASEAN, inclusiv prin aderarea la TAC.

Modul în care se dezvoltă regiunea ASEAN este de interes direct pentru politica europeană, permițând o implicare activă a României în regiune în rol de partener credibil și constructiv, în plan bilateral și în formatul cooperării UE-ASEAN. ASEAN are un rol regional strategic, cu o importanță în creștere pe agenda globală și a principalilor actori internaționali. Este proeminent din punct de vedere economic, cu o piață de aproximativ 690 de milioane de consumatori, cotate drept cea de-a 5-a economie agregată a lumii. Dezvoltarea relațiilor cu statele din regiune este o oportunitate pentru UE în procesul de diversificare economică, fiind și unul din pilonii Strategiei UE pentru cooperare în Indo-Pacific. Relațiile de cooperare între UE și ASEAN au fost ridicate în 2020 la nivel de Parteneriat Strategic.

Odată ce România ar adera la TAC, s-ar crea posibilitatea să avanseze spre aprofundarea cooperării cu ASEAN în variate domenii precum educație, securitate și siguranță alimentară, agricultură, turism, inovație și tehnologie, combaterea terorismului, a extremismului violent și a infracțiunilor transnaționale, cooperarea în domeniul maritim, inclusiv în ceea ce privește dreptul mării, cultură, gestionarea dezastrelor și asistența umanitară, schimburi interumane, securitate cibernetică etc. De asemenea, România ar putea solicita să participe în calitate de invitat la unele summit-uri ASEAN, lucru care se întâmplă în practică cu statele semnatare ale TAC.

II. Aspecte generale

Tratatul de prietenie și cooperare din Asia de Sud-Est/ Treaty on Amity and Cooperation in South-East Asia a fost semnat la Denpasar, Indonezia, la 24 februarie 1976, de Republica Indonezia, Malaysia, Republica Filipine, Republica Singapore și Regatul Thailandei. Acest instrument juridic a intrat în vigoare la 15 iulie 1976, în conformitate cu art. 19 (depunerea instrumentelor de ratificare de către cele cinci state semnatare).

Tratatul a fost modificat printr-o serie de protocoale: un protocol semnat la 15 decembrie 1987; cel de-al doilea protocol, semnat la 25 iulie 1998 și al treilea protocol, semnat la 23 iulie 2010. Protocoalele respective au permis aderarea la tratat și statelor care nu sunt situate în Asia de Sud-Est, creând, totodată, această posibilitate și pentru organizațiile regionale (prin intermediul celui de-al treilea protocol).

La momentul actual, 49 de state sunt părți la tratat, precum și Uniunea Europeană (din 2012). Dintre statele membre ale Uniunii Europene, Franța, Germania, Olanda, Grecia și Danemarca sunt parte la tratat, în timp ce alte state membre (Suedia, Belgia, Finlanda, Polonia) au în vedere îndeplinirea procedurilor aferente aderării.

Conținut, prevederi TAC: *Acordul* conține 20 articole, structurate în cinci capitole. Tratatul are drept scop promovarea păcii, stabilității și cooperării în regiunea Asiei de Sud-Est. În acest scop, tratatul susține soluționarea diferendelor dintre părți prin mijloace pașnice, menținerea păcii, prevenirea conflictelor și consolidarea securității în Asia de Sud-Est.

Relațiile dintre statele părți sunt ghidate de următoarele **principii fundamentale** (conform art. 2 al TAC):

- a. respect reciproc pentru independență, suveranitate, egalitate, integritate teritorială și identitate națională;
- b. dreptul fiecărui stat de a își întreține afacerile naționale fără ingerințe străine, subversive sau alte tipuri de coerciție;
- c. afacerile interne ale statelor membre nu vor suferi niciun fel de ingerință străină;
- d. rezolvarea disputelor prin metode pașnice;
- e. renunțarea la amenințări sau folosirea forței;
- f. cooperare eficientă între statele membre.

De asemenea, TAC asigură consolidarea cooperării în domeniile: economic, comercial, social, tehnic și științific, precum și accelerarea creșterii economice în regiune prin promovarea unei utilizări sporite a agriculturii și a industriilor națiunilor din Asia de Sud-Est, a expansiunii comerțului lor și a îmbunătățirii infrastructurii lor economice.

III. Aspecte procedurale

Art. 18 al TAC, astfel cum a fost amendat prin protocoalele subsecvente, permite aderarea altor state și organizații internaționale numai cu consimțământul statelor din Asia de Sud-Est. Din practica ASEAN reiese că aderarea este precedată de o corespondență și consultări între statul care dorește să adere (de regulă prin intermediul ministerului afacerilor externe) și statul care asigură președinția ASEAN (în 2024, Laos, iar în 2025, Malaysia). În situația în care statul care intenționează să adere nu dorește o interpretare specifică a anumitor prevederi din tratat (în practica ASEAN nefiind permisă aderarea cu rezerve), procedura este declanșată de o solicitare de obținere a consimțământului statelor ASEAN semnată de ministrul afacerilor externe al statului în cauză, în care este exprimată intenția de a adera la TAC.

Ulterior, această cerere este analizată și aprobată de toate statele ASEAN, iar statul care deține președinția ASEAN va transmite o declarație preliminară semnată în numele membrilor ASEAN prin care va arăta că a fost îndeplinită condiția consimțământului, impusă de art. 18 din TAC.

După ce statul care intenționează să adere își îndeplinește procedurile interne pentru acest demers, procesul de aderare va fi finalizat prin semnarea instrumentului de extindere de către miniștrii afacerilor externe ai statelor membre ASEAN (prin care este exprimat în mod formal consimțământul pentru aderare) și depunerea instrumentului de aderare.

Pe fondul situației din Myanmar, instrumentul de extindere este înlocuit de scrisori individuale semnate de fiecare ministru de externe al statelor membre ASEAN, pentru a evita prezența pe același document cu reprezentantul Myanmarului.

Precizăm că, în unele situații, semnarea instrumentului de aderare a avut loc, de preferință, de către ministrul de externe al țării solicitante, fie cu ocazia reuniunii miniștrilor de externe ai ASEAN (în general, luna iulie a anului curent), fie cu ocazia Summit-ului ASEAN din toamnă.

Îndeplinirea procedurilor interne va fi realizată la inițiativa Ministerului Afacerilor Externe în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 590/2003 privind tratatele.

Menționăm, de asemenea, faptul că în afara obligației generale de respectare a principiilor înscrise în tratat, aderarea nu implică alte obligații.

Având în vedere cele de mai sus, *propunem* inițierea demersurilor de aderare a României la TAC prin transmiterea scrisorii de intenție adresată de ministrul afacerilor externe omologului din statul care deține președinția în exercițiu ASEAN (pentru anul 2024 Laos, din 2025 va fi Malaysia), conform procedurilor de aderare la TAC.